

El Museu de l'Aigua i el Tèxtil de Manresa: vuitè museu secciò del MNACTEC i referent nacional en aigua i cinteria

Eudald Serra

22/06/2026

Abstract

El Museu de l'Aigua i el Tèxtil de Manresa es consolida com a referent en la preservació i la difusió del patrimoni hidràulic i industrial, amb especial atenció a la Séquia i la cinteria. L'article en repassa l'evolució històrica, la gestió, les col·leccions i el paper dins el sistema museístic català. També aborda els reptes futurs vinculats a la sostenibilitat, la funció social i la transformació territorial.

1. Antecedents

A mitjan segle XIV, la ciutat de Manresa va iniciar una de les obres més importants de la seva història, la construcció d'un canal que portaria aigua del riu Llobregat a la ciutat des de la població de Balsareny, passant pel pla de Bages fins a Manresa. Aquest canal de gairebé 26 quilòmetres de llarg i amb només deu metres de desnivell és conegut com "la Séquia de Manresa", una de les obres d'enginyeria medieval més importants d'Europa, encara en ús i que ha esdevingut des de la seva construcció un impulsor del creixement social i econòmic del territori, amb l'extensió del regadiu en època medieval i moderna, així com en la posterior industrialització.

Va ser precisament a l'època de la industrialització que els industrials manresans van fer construir els dipòsits vells de la ciutat (1861), l'actual seu del Museu de l'Aigua i el Tèxtil, una reserva d'aigua que havia de permetre tenir un flux suficient durant tot l'any, fins i tot durant els mesos d'estiu en època de reg. Aquesta reserva d'aigua també va propiciar la construcció de sistemes de distribució urbana, que els particulars adquirien en forma de plomes d'aigua, un sistema que permetia finançar les obres que portarien aigua als diversos barris de la ciutat i que s'aniria modernitzant al llarg del segle XX.

Dipòsits vells de Manresa durant la seva restauració, autor desconegut (Arxiu Fundació Aigües de Manresa. Junta de la Séquia)

Durant aquest procés d'industrialització, Manresa va créixer de forma gairebé exponencial, dels 15.000 habitants el 1860, en el moment de la construcció dels dipòsits, fins als gairebé 70.000 el 1980 (actualment supera els 80.000). Aquest creixement va provocar que els dipòsits vells es deixessin d'utilitzar el 1980 per diversos motius. El creixement urbà per sobre de la cota de construcció dels dipòsits obligava a bombejar l'aigua per arribar als barris més elevats i, d'altra banda, els dotze milions de litres que podien acumular ja eren insuficients per garantir un subministrament prolongat d'aigua a tota la ciutat.

L'abandonament va coincidir amb la creació de la societat municipal Aigües de Manresa, que en col·laboració amb la Junta de la Séquia, la comunitat de regants de l'horta manresana, va construir la gran reserva de l'Agulla, un llac artificial on actualment s'emmagatzemen dos-cents milions de litres d'aigua i que permet garantir gairebé una setmana d'aigua a Manresa i les poblacions de l'entorn, a un total de més de 120.000 habitants.

Al final d'aquest cicle urbà de l'aigua hi trobem la planta depuradora d'aigües residuals (EDAR), una de les pioneres a Catalunya, inaugurada el 1985 i que també permet descobrir els nous mètodes de regeneració de l'aigua i usos del biogàs, esdevenint fàbriques energètiques totalment sostenibles. A través de tots aquests elements —la séquia, els dipòsits, la potabilitzadora, la distribució agrícola, urbana i industrial i, finalment, la depuració—, es treballen elements històrics, científics, tècnics, ambientals i biològics, de gran interès patrimonial i divulgatiu.

Paral·lelament, i molt relacionat amb la indústria, a la ciutat de Manresa no es pot parlar dels usos de l'aigua sense parlar sobretot del tèxtil i més concretament de la indústria cintaire, que va experimentar un gran creixement durant la segona meitat del segle XIX i les primeres dècades del segle XX. Però no tot és cinteria, perquè Manresa conserva la fàbrica de riu més antiga conservada amb les seves característiques originals de tota la conca mediterrània, la fàbrica dels Panyos. Des del museu es gestionen les visites i activitats a l'entorn de la fàbrica i es lidera conjuntament amb l'Ajuntament de Manresa la comissió per a la commemoració dels dos-cents anys de funcionament de la fàbrica, que se celebrarà aquest mateix 2026. A més, Manresa conserva gran quantitat d'edificis fabrils tan interessants, com la fàbrica Nova (en ple procés de conversió en espai de coneixement i seu de la UPC a Manresa), la fàbrica del Salt o les fàbriques Vermella i Blanca, entre d'altres, i tots ells han utilitzat mitjans hidràulics per produir energia. Això també s'explica des del museu, així com l'ús de l'aigua per a la producció de teixits i el seu tint, que requeria aquest element en grans quantitats.

2. El museu

Amb el buidatge i abandonament dels dipòsits vells de Manresa l'any 1980, van sorgir una sèrie d'iniciatives per donar un nou ús a l'espai. Finalment, d'entre totes elles es va imposar la proposta conjunta del mateix Ajuntament de la ciutat, de l'empresa municipal Aigües de Manresa i del Col·legi d'Enginyers, que, amb la col·laboració del Museu Nacional de la Ciència i la Tècnica de Catalunya, van tirar endavant la proposta i la creació de la Fundació Privada per a la Promoció del Museu de la Tècnica de Manresa, un museu que s'inaugurava l'any 1992 justament

dins d'aquests dipòsits ja restaurats i amb la intenció d'explicar l'evolució social, econòmica i tècnica de la ciutat durant els segles XIX i XX. Amb la creació oficial del sistema territorial del MNACTEC l'any 1999, el museu entra a formar-hi part.

Uns anys després, entre el 2001 i el 2003, es va crear el projecte del Parc Patrimonial de la Séquia de Manresa (més endavant, Parc de la Séquia), una proposta per posar en valor el canal medieval i el seu entorn, tant patrimonial com ambiental. Aquesta proposta va confluir en la creació del Centre de Visitants del Parc de l'Agulla (actual reserva de la ciutat), l'actual Centre d'Interpretació de la Séquia.

El 2005 s'inaugurà el Centre de l'Aigua de Can Font, una antiga masia medieval restaurada i equipada amb espais com un auditori, aules ambientals o un laboratori, així com una petita exposició per explicar el cicle de l'aigua. És un espai ubicat al costat de la planta potabilitzadora de Manresa, que li ha permès convertir-se en un referent dins els programes educatius del territori.

Centre de l'Aigua de Can Font (Arxiu Fundació Aigües de Manresa. Junta de la Séquia). Autor: Gonçal Portabella

El 2011 la Fundació Privada per a la Promoció del Museu es converteix en la Fundació Aigües de Manresa - Junta de la Séquia, que aplega tots els equipaments, també el museu, amb la marca Parc de la Séquia.

El 2016 s'afegeix al projecte la casa de la Culla, una masia del segle XIV amb una important zona d'horta al seu entorn.

L'any 2019 el museu canvia de rumb, i per primera vegada es convoca un concurs públic per escollir-ne la nova direcció, amb un perfil tècnic enfocat al món dels museus, per donar-li un nou impuls.

Després de l'època marcada per la pandèmia mundial de la covid-19, l'any 2022 el museu viu dos moments crucials: entra a formar part del Registre de Museus de la Generalitat i, a més, com a part dels actes del seu trentè aniversari, passa a anomenar-se Museu de l'Aigua i el Tèxtil, una denominació que posa en valor tant l'edifici que n'és la seu com les mateixes col·leccions.

A finals del 2024 el museu entra a formar part de la XML, la Xarxa de Museus Locals de la Diputació de Barcelona, i paral·lelament comença a treballar en el nou pla estratègic que ha de posar el museu al capdavant del nou projecte, amb els altres equipaments com a extensions i complements del seu propi discurs.

Finalment, el mes de setembre de 2025, el museu es declarat pel Govern de la Generalitat de Catalunya museu secció del MNACTEC, i esdevé el vuitè a assolir aquesta categoria a nivell nacional.

3. La col·lecció, la reserva i el programa Re-Org 2024-2026

Com bé explica el nom del museu, les col·leccions que preserva, conserva i difon estan dividides en dues branques principals: l'aigua i el tèxtil. Aquestes dues temàtiques estan estretament vinculades entre si i defineixen la història econòmica de la ciutat i del territori, i li confereixen una identitat pròpia.

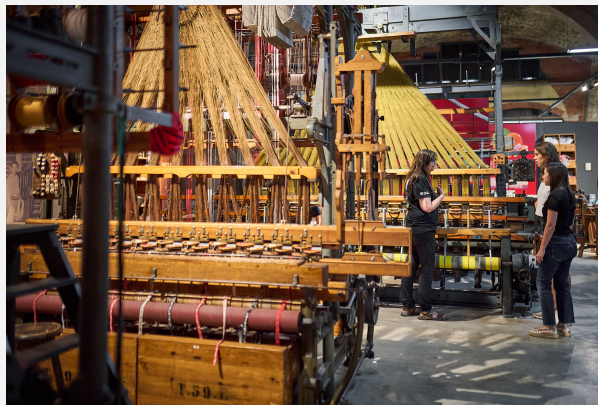
El Parc de l'Agulla (Arxiu Fundació Aigües de Manresa. Junta de la Séquia)

Les col·leccions del museu es concentren gairebé en la seva totalitat en béns de la tipologia de ciència i tècnica. Actualment, la col·lecció del museu és d'unes quatre mil peces custodiades, ubicades en les exposicions permanents i a les dues reserves del museu, una de petita en el mateix edifici dels Dipòsits Vells i una d'externa al municipi de Navàs (Bages) a l'antiga fàbrica tèxtil de Can Forcada.

D'aquestes col·leccions deriven les dues exposicions permanents, que expliquen el que podríem dir que són els dos esdeveniments fonamentals de la història econòmica de Manresa:

—La construcció de la Séquia, que ha estat una font de proveïment d'aigua capaç de fer créixer la producció agrícola i la ciutat des de l'edat mitjana. Es tracta d'una obra hidràulica singular que ha transformat un terreny de secà en regadiu, que diferencia Manresa com a comunitat dins de la Catalunya Central. L'exposició *La Séquia i l'Aigua* explica la gran obra de la Séquia des d'una perspectiva històrica, com a gran obra d'enginyeria medieval. S'hi posen de manifest els grans avantatges que va comportar aquesta obra magna per a Manresa i el Pla de Bages. En l'actualitat, s'està treballant, a través d'un pla director, per renovar i proposar una mostra nova i atractiva, adaptada a les línies museològiques i museogràfiques actuals.

—La industrialització, representada pel sector de la cinteria, especialment pels obradors vetaires. Aquest sector confereix personalitat a la indústria manresana i situa la ciutat, encara avui dia, com a centre especialitzat dins del mercat espanyol i internacional. L'exposició *La Cinteria* permet obtenir una idea completa del món del teixit estret, que inclou una gran varietat de productes aplicats a peces de tèxtil: cintes, vetes i tota mena de productes tèxtils complementaris, com ara galons militars, tapapunts o borles, entre d'altres. L'exposició parteix d'una col·lecció de peces àmplia i exhaustiva, representativa dels diversos processos històrics de producció de seda, passamaneria, vetes, trenats i altres teixits.

Exposició La cinteria (Arxiu Fundació Aigües de Manresa. Junta de la Séquia). Autor: Marc Sixto

En aquest àmbit, el MAT preserva la col·lecció nacional de cinteria, des de les màquines fins als mostraris de les indústries manresanes i d'altres poblacions catalanes. El museu té una relació fluida amb el gremi de cintaires i les empreses tèxtils actuals, i ha liderat conjuntament amb les organitzacions professionals diverses iniciatives per donar a conèixer l'actualitat i el futur del sector.

L'any 2024 el Museu de l'Aigua i el Tèxtil va ser seleccionat per al programa d'acompanyament del Departament de Cultura per implementar la metodologia RE-ORG, un cop completades les primeres tres fases del mètode durant el 2025, amb un diagnòstic exhaustiu de l'estat de la reserva actual. Aquesta anàlisi va evidenciar deficiències importants en l'espai d'emmagatzematge existent, especialment pel que fa a la capacitat, l'accessibilitat, el control ambiental i les possibilitats de creixement. Aquestes mancances afectaven directament la conservació preventiva, i dificultaven la gestió operativa de la col·lecció, caracteritzada per peces molt voluminoses, materials mixtos i objectes de manipulació complexa, que s'han pogut salvar amb el canvi recent de reserva per part de l'equip de conservació-restauració del museu, que s'ha realitzat entre els mesos de gener i maig de 2026. Així es finalitzava la fase 4 del projecte, i amb això ha esdevingut el primer museu de ciència i tècnica de Catalunya que aplica el mètode després del MNACTEC. Actualment, les reserves del museu han passat de 800 a 2.700 metres quadrats, i l'espai es troba totalment adequat a les necessitats de la col·lecció.

4. El MAT com a museu secció del museu nacional

La Llei de museus 17/1990, de 2 de novembre, estableix que cada museu nacional pot tenir diverses seccions que en depenguin, amb la qual cosa es pretén un doble objectiu: d'una banda, establir una configuració descentralitzada dels museus nacionals i, de l'altra, articular diverses xarxes temàtiques encapçalades per cada museu nacional. La sol·licitud per convertir el MAT en secció del MNACTEC es va presentar l'any 2024, basant-se en l'evidència que es tracta d'un espai de referència en la recerca, conservació i difusió del patrimoni de la indústria de la cinteria a Catalunya, així com en la importància de l'aigua per al desenvolupament humà a partir de la història de la Séquia de Manresa. Les línies estratègiques seguides, els objectius a curt termini i la gestió de l'equipament es consideren factors que donarien suport a aquesta petició.

Entrada del museu (Arxiu Fundació Aigües de Manresa. Junta de la Séquia). Autor: Marc Sixto

Després de l'informe favorable de la direcció del MNACTEC, de l'executiva del sistema territorial, de la plenària del sistema territorial, del consell rector del mateix museu nacional, de la Junta de Museus de Catalunya i del Govern de la Generalitat, el museu va ser finalment declarat secció del MNATCEC el dia 23 de setembre de l'any 2025 en un acord del Govern.

Així, el Museu de l'Aigua i el Tèxtil, com a museu secció i de referència sobre el patrimoni del cicle de l'aigua i de la cinteria, s'ha compromès a contribuir a:

—Dur a terme tasques d'identificació i classificació de peces relacionades amb el cicle de l'aigua, documentant-ne la procedència, l'ús històric i el valor patrimonial. Aquest procés assegura la preservació i la comprensió de les tecnologies i les pràctiques relacionades amb la gestió de l'aigua. Així com amb les peces d'aigua, el museu pot aportar assessorament en les tasques d'identificació i classificació de peces de cinteria i tèxtil, destacant-ne la maquinària, les tècniques de fabricació i els materials utilitzats.

—Un assessorament especialitzat sobre la documentació, mostraris i el fons bibliogràfic relacionats amb la cinteria. Aquesta assistència inclou la identificació de recursos, la interpretació de documents històrics i la gestió de col·leccions.

—Assumir un paper de lideratge en projectes compartits entre els membres del Sistema Territorial del MNACTEC, coordinant esforços i recursos per aconseguir objectius comuns. Aquest lideratge inclou la participació en exposicions itinerants, la realització d'activitats conjuntes i la promoció del patrimoni industrial. La col·laboració interinstitucional enforteix la xarxa museística i amplia l'impacte cultural.

—Participar en projectes de recerca i divulgació vinculats a la Càtedra de Patrimoni Industrial de la UAB-MNACTEC. El museu es compromet a participar activament en publicacions especialitzades, contribuint amb articles de recerca, estudis de casos i informes tècnics, per tal de difondre el coneixement i promoure la investigació en els camps del patrimoni industrial, vinculat a l'aigua i el tèxtil.

—Assumir el lideratge de la comissió de mostres expositives compartides amb altres membres del Sistema Territorial del MNACTEC. D'aquesta manera, s'aposta per difondre el patrimoni industrial a diferents localitats, incrementant l'accessibilitat cultural i enriuint les narratives expositives i la diversitat temàtica.

—Ajudar a crear el Tesauro que està desenvolupant el MNACTEC, pel que fa al vocabulari estandarditzat de les temàtiques d'aigua i tèxtil, amb un enfocament específic en la indústria cintaire. El museu contribueix a la definició del Tesauro en els àmbits de l'aigua i el tèxtil, participant en la creació d'un vocabulari estandarditzat que facilita la catalogació i la recerca.

—Oferir assessorament en processos de participació ciutadana, fomentant la inclusió i el diàleg entre la comunitat i

les institucions culturals. L'objectiu és garantir que els projectes museístics reflecteixin les necessitats i els interessos del públic.

—Dur a terme assessoraments en estudis de paisatge agrícola i industrial, analitzant l'evolució i l'impacte d'aquests sectors al territori, amb l'experiència prèvia de col·laboració en estudis del paisatge agrícola vinculats a la horta manresana desenvolupats els darrers anys, així com en els estudis relacionats amb el paisatge industrial que s'han portat a terme i que han servit per crear propostes i experiències de visita, que han divulgat aquests entorns.

A més, el museu compta amb un centre de documentació i un fons bibliogràfic especialitzat en el centre de l'aigua amb informació tècnica i específica de projectes diversos de tot el territori nacional. D'aquesta manera, es pot facilitar la investigació acadèmica i la divulgació del patrimoni relacionat amb la gestió i tecnologia de l'aigua.

5. Els públics

Diferenciem els públics del museu en cinc grans categories: escolars, visitants, lloguers, consultes i actes. En total, el 2025 van ser 32.995 els usuaris que van fer ús de les instal·lacions del museu i de les seves extensions.

En primer lloc, destaquem el públic escolar, que esdevé fonamental dins de les activitats del museu. El curs passat al voltant de 12.000 alumnes van participar en alguna de les activitats, visites i tallers del museu, i per aquest curs 2025-2026 ja són més de 15.000 les reserves d'activitats educatives realitzades. Aquestes xifres són el fruit de la potent tasca de gestió, proposta i creació d'activitats destinades a escoles i instituts. El museu compta amb un catàleg de serveis educatius que inclou més de setanta activitats especialitzades en temàtiques de natura, història, tècnica i aigua que es desenvolupen al Museu de l'Aigua i el Tèxtil, al Centre de l'Aigua de Can Font, al Parc de l'Agulla, a la Casa de la Culla i a tot el recorregut de la Séquia.

Serveis educatius del museu (Arxiu Fundació Aigües de Manresa. Junta de la Séquia). Autor: Marc Sixto

En segon lloc, tenim els visitants, un públic que ha incrementat significativament, passant de 7.050 el 2021 a 14.337 el 2025. Des del museu s'ofereixen diverses visites, entre les quals destaquen les guiades a les exposicions, les temàtiques i les que tenen una perspectiva de gènere. Entre aquests visitants, destaquen dos perfils dels públics: els col·lectius especialitzats i el públic familiar.

Per altra banda, trobem els lloguers i les cessions d'espai. El museu compta amb un catàleg d'espais de lloguer en els diferents equipaments que gestiona, des de sales de reunions fins a espais polivalents. L'any 2025 van ser 8.137 els usuaris d'aquests serveis. La resta, en menor grau, són consultes o actes propis tant dins com fora de les instal·lacions del mateix museu.

Tots aquests nombres són possibles gràcies al personal que du a terme les activitats. Actualment, el museu compta

amb un equip professional de quinze persones, que executen les activitats i les visites programades per la institució. Es tracta d'un grup de professionals molt heterogeni, on trobem historiadors, arqueòlegs, historiadors de l'art, biòlegs, ambientòlegs, geògrafs, monitors i directors de lleure, gestors forestals i educadors socials. Aquesta gran varietat de professionals respon a la diversitat de temàtiques que es treballen des del museu i les seves extensions.

6. La gestió

El Museu de l'Aigua i el Tèxtil treballa sota la gestió de la Fundació Aigües de Manresa - Junta de la Séquia, una fundació pública on l'empresa plurimunicipal i la comunitat de regants reverteixen part dels seus beneficis, fent una funció social, educativa i cultural per al territori. El màxim òrgan de govern és el patronat, amb vint-i-quatre membres, que presideix l'alcalde de Manresa. La figura del vicepresident de la fundació recau el representant d'Aigües de Manresa, que actualment és el gerent i a la vegada assumeix funcions executives. També hi són representats la Junta de la Séquia, el Gremi de Cintaires, la Cambra de Comerç, el Col·legi d'Enginyers i un càrrec electe dels ajuntaments de Balsareny, Sallent, Santpedor i Sant Fruitós de Bages. A més, també hi és representat el Departament de Cultura a través de la figura del director del Museu Nacional de la Ciència i la Tècnica de Catalunya.

Fotografia de la Séquia de Manresa amb Montserrat de fons (Arxiu Fundació Aigües de Manresa. Junta de la Séquia). Autor: Gonçal Portabella

Per sota del patronat, hi ha la direcció del museu, que assumeix totes les funcions que per la Llei de museus li són atorgades, així com les que preveu el Pla de museus 2030. El personal del museu es completa amb una figura de coordinació, una conservadora-restauradora, un coordinador pedagògic, un tècnic de creació i gestió de producte, una tècnica d'activitats científiques i tecnològiques i una recepcionista, totes elles a temps complet a més dels perfils mencionats anteriorment i que completen l'equip de mediació.

Com hem comentat anteriorment, des del museu es gestionen les visites i activitats als espais següents:

—Dipòsits vells (seu principal del museu), on s'ubiquen les exposicions permanents de l'aigua i la cinèria. També hi ha un espai polivalent on es duen a terme exposicions temporals i diversos actes oberts a la ciutadania.

—Centre de l'Aigua de Can Font, on se situa el centre de documentació, un laboratori i una petita zona expositiva sobre la distribució de l'aigua a la ciutat. També disposa d'un parc públic i d'un petit canal.

—Centre d'Interpretació de la Séquia. Es tracta d'un edifici d'acollida de visitants, punt d'informació i espai expositiu sobre la Séquia de Manresa, relacionat sobretot amb aspectes mediambientals. També s'hi organitzen visites i activitats.

—Casa de la Culla, una masia d'origen medieval que acull el Camp d'Aprenentatge del Bages i la seu del Consell Regulador de la Denominació d'Origen Pla de Bages. Inclou uns horts comunitaris i una estació meteorològica de l'AEMET.

—Canal de la Séquia, un canal construït el segle XIV per transportar l'aigua del riu Llobregat a Manresa. S'hi fan visites i activitats de caràcter històric, patrimonial i ambiental a diferents punts.

—Estació de Tractament d'Aigües Potables (ETAP). Des del museu es porten a terme visites a diferents plantes potabilitzadores gestionades per Aigües de Manresa a diversos municipis, especialment la de Manresa, molt propera al Centre de l'Aigua de Can Font.

—Estació de Depuració d'Aigües Residuals (EDAR). El museu organitza visites a plantes depuradores gestionades per Aigües de Manresa a diversos municipis, especialment a Sant Fruitós de Bages i Manresa.

—Fàbrica dels Panyos, primera fàbrica de riu construïda a Manresa, Catalunya i al sud d'Europa, declarada BCIN. És un exemple ben preservat de la primera arquitectura industrial, que permet conèixer els orígens de la industrialització al Mediterrani. Actualment està en el procés d'inici de la seva restauració i futura annexió com a extensió del museu.

Casa de la Culla (Arxiu Fundació Aigües de Manresa. Junta de la Séquia). Autor: Genís Sáez

Els ingressos provenen sobretot de l'aportació que fa anualment Aigües de Manresa i la Junta de la Séquia, que garanteixen el funcionament ordinari del museu. Les inversions es porten a terme mitjançant ajuts externs, subvencions i aportacions públiques, com les de l'Ajuntament de Manresa.

En un futur, està previst que el museu i les seves extensions s'integrin a l'empresa municipal Manresana d'Actius Turístics, Museus i Fires, SA (MATMUSA), que va començar a treballar el 2025 i que assumeix ja avui dia les funcions de gestió del Museu de Manresa - Museu del Barroc de Catalunya, les seves extensions, l'oficina de turisme de la ciutat i les fires i els mercats no sedentaris. Aquesta integració ha de permetre treballar amb economies d'escala que afavoreixin tots els equipaments, però a la vegada ha de garantir que cada museu pugui desenvolupar el seu propi programa estratègic.

7. Pla estratègic, present i futur del museu

El Museu de l'Aigua i el Tèxtil disposa d'un pla estratègic que marca unes directrius de treball i línies d'actuació per determinar el present i el futur de la institució. Aquest pla inclou objectius específics per a la preservació del patrimoni, la promoció del territori, la gestió d'equipaments culturals i la divulgació i la formació del servei educatiu. A través d'aquests objectius, es busca garantir la conservació de les col·leccions, fomentar la recerca, establir col·laboracions amb altres entitats i oferir una programació cultural diversa i dinàmica.

Entre les propostes de difusió i preservació del patrimoni destaca impulsar els actes de celebració dels dos-cents anys de la Fàbrica dels Panyos, així com la resta de patrimoni industrial, científic i tècnic del territori. En l'actualitat s'està treballant en l'organització i la coordinació d'esdeveniments commemoratius per destacar la importància històrica de la Fàbrica dels Panyos, promovent la seva rellevància en el context del patrimoni industrial, un element que en un futur es planteja convertir en una extensió del museu, desenvolupant i implementant un projecte per integrar la Fàbrica dels Panyos com a part de l'oferta museística.

Fàbrica dels Panyos. Autor: Teresa Llordés

Un altre objectiu estratègic és el de vetllar per la conservació i la reserva del museu: assegurar la correcta conservació de les col·leccions existents i els futurs acords per incorporar noves peces, garantint la seva preservació a llarg termini a partir de la metodologia Re-Org.

També posa el focus a establir i consolidar col·laboracions amb entitats locals i comarcals per reforçar la relació entre el museu i el territori. També a continuar la col·laboració directa amb el Geoparc UNESCO de la Catalunya Central per impulsar projectes conjunts que posin en valor el patrimoni natural i cultural de la regió, per contribuir tant a la seva promoció com a la conservació. Alhora, es vol potenciar el paper vertebrador de la Séquia com a element de connexió amb els municipis que en formen part, promovent accions i iniciatives compartides.

8. Pla director de l'exposició de l'aigua

Una de les accions estratègiques futures del museu és el desenvolupament del Pla director de l'exposició de l'aigua que va ser encarregat l'any 2023 a la museòloga Margarida Loran, que planteja una renovació del discurs i el plantejament museogràfic i museològic d'una de les principals col·leccions del museu.

L'aigua és un tema de gran rellevància actual, i aquest projecte és una gran oportunitat per bastir un relat que connecti el patrimoni i les històries locals amb els reptes globals, i que l'abordi des de diferents vessants i perspectives, en tota la seva complexitat. És una oportunitat d'abordar temes i d'explicar històries que connectin el passat amb el present i les preocupacions i els interessos de la societat d'avui, la catalana i la manresana.

El projecte parteix de dues idees. La primera, que l'aigua és central a les nostres vides, i que importa a tothom, molt especialment en un context de crisi climàtica i de crisi de l'aigua mundial. La segona, que la Séquia ha estat, i és encara, central per al desenvolupament de la ciutat de Manresa i el Pla de Bages. És “un element transformador que ens ha portat a ser com som”, i un element d'identitat molt estimat entre els manresans.

Des d'una perspectiva de projecció de la ciutat, l'exposició vol ajudar a posicionar Manresa com a referent o “capital de l'aigua”, una idea que ha anat emergint en les converses efectuades durant el procés de planificació. Més enllà de la història de la Séquia, el model de gestió pública d'Aigües de Manresa i la recerca i la innovació que es realitzen des d'Eurecat, EPSEM-UPC o GIACSA, amb seu a Manresa, permeten parlar d'abordar els reptes de present i futur de la gestió de l'aigua.

Així doncs, la història i l'actualitat de la Séquia i de la gestió de l'aigua a Manresa permeten parlar de l'aigua com a

recurs escàs que cal gestionar i utilitzar de forma sostenible, i aquest és precisament un dels grans reptes del nostre temps.

Exposició L'Aigua i la Séquia (Arxiu Fundació Aigües de Manresa. Junta de la Séquia). Autor: Marc Sixto

L'exposició posarà en valor la història i el patrimoni de la Séquia, però també posarà sobre la taula les problemàtiques i els reptes que afrontem, i presentarà els nous models actuals i les recerques que busquen solucions. Estimularà el debat sobre la sostenibilitat i els escenaris de futur, i ajudarà a pensar en la preparació i l'adaptació al canvi climàtic, amb la intenció d'inspirar i estimular canvis.

El plantejament és innovador i ha suposat un exercici d'obertura i d'experimentació. En comptes del plantejament tradicional de comissariat, s'ha optat per treballar de forma més interdisciplinària i participativa, obrint converses amb diferents grups per pensar el concepte. En el procés s'han inclòs diferents experteses professionals (educadors, especialistes en planificació de la interpretació i de la museografia, conservadors i comunicadors, entre d'altres), temàtiques (historiadors, enginyers, científics en camps diversos, ambientalistes, etc.), i s'ha comptat amb la col·laboració de comunitats i agents locals, tot amb la intenció d'assegurar la connexió i la rellevància.

Ara com ara, encara no hi ha un cronograma establert per a l'aplicació d'aquest Pla director, però és un dels punts destacats del pla d'accions del Pla estratègic 2026-2031, que tot just s'està començant a aplicar.

9. Els reptes de futur

Els museus, especialment els de caràcter local, afronten avui un repte rellevant: ja no n'hi ha prou amb conservar i difondre el patrimoni. En el context actual, han d'esdevenir agents actius del desenvolupament territorial, promovent hàbits positius en àmbits com la cultura, l'educació, la salut, el benestar i la cohesió social.

En les darreres dècades, els canvis profunds en els sectors productius han transformat pobles i ciutats de Catalunya, que han generat noves formes de patrimoni que cal preservar. Per fer-ho possible, és imprescindible que les institucions disposin dels recursos adequats.

Els museus també han d'explicar aquest passat recent i contribuir a la formació de les generacions presents i futures, ajudant a comprendre els processos que han configurat la societat actual, tant a escala local com global.

Un dels grans reptes, especialment per als museus locals i territorials, és demostrar la seva utilitat social. A diferència de les biblioteques o els arxius, no sempre tenen un reconeixement garantit per llei, fet que sovint els situa en una posició de vulnerabilitat i els obliga a prioritzar el funcionament bàsic.

Malgrat això, els museus han fet un esforç notable per acostar-se a la ciutadania, obrint-se als barris i ampliant

l'oferta amb activitats per a públics diversos. Busquen així trencar amb la percepció de ser espais estàtics o d'una sola visita.

Amb tot, aquesta orientació cap al públic sovint es produeix en detriment de funcions essencials com la conservació, la documentació o la restauració. La manca de recursos econòmics i humans obliga molts centres a prioritzar la seva funció social per garantir-ne la continuïtat.

Malgrat les dificultats, el sector manté una actitud resilient. Per assegurar-ne el futur, però, cal una aposta decidida de les administracions perquè els museus siguin reconeguts com a servei essencial. Aquest reconeixement permetria garantir els recursos necessaris per preservar el patrimoni i reforçar el seu paper com a motor cultural i social del territori.

Bibliografia

Alabern, J., et al. (2011). *El Museu de la Tècnica de Manresa*. Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya. Museu de la Tècnica de Manresa.

